

Fișe privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat

Ediția a 2-a, revizuită și adăugită

Copyright © 2017 Editura Hamangiu SRL
Editura de prestigiu recunoscută în domeniul științelor sociale CNAITDCU
Toate drepturile rezervate Editurii Hamangiu
Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al Editurii Hamangiu
Editura Hamangiu: București, Str. Col. Popovici nr. 36, Sector 5, C.P. 91
Tel/Fax: 021.338.04.43, 021.338.04.33; Vânzări: 021.338.04.32, 021.338.04.34
E-mail: redactia@hamangiu.ro

Depozitarea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DINU, CLAUDIU CONSTANTIN
Fișe privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat / Claudiu Constantin
Dinu - Ed. a 2-a - București : Editura Hamangiu, 2017
ISBN 978-606-23-0828-7

CUPRINS

PARTEA I. FIȘE	1
FIȘA NR. 1. Principiile și regulile fundamentale ale exercitării profesiei de avocat	3
FIȘA NR. 2. Primirea în profesia de avocat	23
FIȘA NR. 3. Incompatibilități, interdicții și nedemnități privind profesia de avocat	41
FIȘA NR. 4. Asistența judiciară	53
FIȘA NR. 5. Activitatea profesională a avocatului	65
FIȘA NR. 6. Drepturile și îndatoririle avocaților în raport cu clienții	75
FIȘA NR. 7. Raporturile dintre avocați	85
FIȘA NR. 8. Formele de exercitare a profesiei de avocat	95
FIȘA NR. 9. Modalitățile exercitării profesiei de avocat	113
FIȘA NR. 10. Drepturile și îndatoririle avocaților	119
FIȘA NR. 11. Regulile de deontologie profesională privind profesia de avocat	147
FIȘA NR. 12. Tabloul anual al avocaților	159
FIȘA NR. 13. Transferul, suspendarea și încetarea calității de avocat	167
FIȘA NR. 14. Răspunderea disciplinară a avocaților	173
FIȘA NR. 15. Pregătirea și perfecționarea profesională a avocaților	181
FIȘA NR. 16. Organele profesiei de avocat	189
FIȘA NR. 17. Sistemul de asigurări sociale al avocaților	205
PARTEA A II-A. TESTE-GRILĂ EXAMENE	215
Grile examen – primire în profesie ca avocat stagiar 2013	217
Grile examen – primire în profesie ca avocat stagiar 2014	221

Respect pentru oameni și cărți

Grile examen – primire în profesie ca avocat stagiar 2015	227
Grile examen – primire în profesie ca avocat stagiar 2016	233
Grile examen – primire în profesie ca avocat definitiv 2014	239
Grile examen – primire în profesie ca avocat definitiv 2015	245
Grile examen – primire în profesie ca avocat definitiv 2016	253
Grile examen de absolvire I.N.P.P.A. 2013	263
Grile examen de absolvire I.N.P.P.A. 2014	267
Grile examen de absolvire I.N.P.P.A. 2015	271
Grile examen de absolvire I.N.P.P.A. 2016	275
RĂSPUNSURI ȘI EXPLICAȚII	279
Grile examen – primire în profesie ca avocat stagiar 2013	279
Grile examen – primire în profesie ca avocat stagiar 2014	289
Grile examen – primire în profesie ca avocat stagiar 2015	299
Grile examen – primire în profesie ca avocat stagiar 2016	309
Grile examen – primire în profesie ca avocat definitiv 2014	317
Grile examen – primire în profesie ca avocat definitiv 2015	325
Grile examen – primire în profesie ca avocat definitiv 2016	333
Grile examen de absolvire I.N.P.P.A. 2013	343
Grile examen de absolvire I.N.P.P.A. 2014	349
Grile examen de absolvire I.N.P.P.A. 2015	353
Grile examen de absolvire I.N.P.P.A. 2016	359

PRINCIPIILE ȘI REGULILE FUNDAMENTALE ALE EXERCITĂRII PROFESIEI DE AVOCAT

Sediul materiei: art. 1 și art. 2, art. 3 alin. (7) din Legea nr. 51/1995, art. 1-14 din Statutul profesiei de avocat; art. 21, art. 22, art. 23, art. 24, art. 41, art. 51 din Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană.

Noțiune - constituie regulile de bază ce reglementează întreaga activitate specifică profesiei

PARTEA I

FIȘE

- ❶ activitatea specifică profesiei de avocat se desfășoară în limitele unui cadru legal impus de Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat¹, de Statutul profesiei de avocat și de Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană;
- ❷ în consecință, exercitarea profesiei de avocat respectă, înainte de toate, principiul legalității – în sens propriu;
- ❸ trebuie menționat faptul că reglementările mai sus indicate reprezintă dreptul comun în materie de organizare și exercitare a profesiei de avocat în România, însă există și reglementări din alte materii (ale dreptului public sau private) care completează cadrul și specificul acestei profesii, texte legale care delimitează sau circumscriu principiile și regulile fundamentale;
- ❹ normele legale aplicabile profesiei de avocat statuează o serie de principii și reguli de bază, vâruite la rândul lor de către guvernarea în vigoare a avocaturii, indiferent de forma sau modalitatea de exercitare a acesteia;
- ❺ principiile și regulile fundamentale exercitării profesiei de avocat au o dublă importanță:
 - ❶ definesc la modul precis activitatea de avocat alături în esență de partener al justiției;
 - ❷ interpretarea și aplicarea tuturor aspectelor legale privitoare la profesia de avocat urmează a avea în vedere aceste principii și reguli statuate legal;
- ❻ în conformitate cu art. 1 și art. 2 din Legea nr. 51/1995 și art. 1 alin. (1) din Statutul profesiei de avocat, exercitarea profesiei de avocat este supusă următoarelor principii fundamentale:
 1. principiul legalității;
 2. principiul libertății;

¹ Astei surse a fost modificată și completată prin Legea nr. 25/2017 privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat / A. O. nr. 210 din 28 martie 2017.

FIȘA

NR. 1

PRINCIPIILE ȘI REGULILE FUNDAMENTALE ALE EXERCITĂRII PROFESIEI DE AVOCAT

Sediul materiei: art. 1, art. 2, art. 5 alin. (7) din Legea nr. 51/1995; art. 1-13 din Statutul profesiei de avocat; art. 2.1, art. 2.2, art. 2.3, art. 2.4, art. 4.1, art. 5.1 din Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană.

Noțiune – constituie regulile de bază ce reglementează întreaga activitate specifică profesiei de avocat.

- activitatea specifică profesiei de avocat se desfășoară în limitele unui cadru legal impus de Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat^[1], de Statutul profesiei de avocat și de Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană;
- în consecință, **exercitarea profesiei de avocat respectă**, înainte de toate, **principiul legalității** – în sens propriu;
- trebuie menționat faptul că reglementările mai sus indicate oferă dreptul comun în materie de organizare și exercitare a profesiei de avocat în România, însă există și reglementări din alte materii (aferele dreptului public sau privat) care completează cadrul și specificul acestei profesii, texte legale care detaliază sau circumscriu principiile și regulile fundamentale;
- normele legale aplicabile profesiei de avocat statuează o serie de principii și reguli de bază, văzute ca idei diriguitoare care guvernează întreaga activitate a avocatului, indiferent de forma sau modalitatea de exercitare a acesteia;
- principiile și regulile fundamentale exercitării profesiei de avocat au o **dublă importanță**:
 - ❖ definesc la modul general activitatea avocatului în calitatea acestuia de partener al justiției;
 - ❖ interpretarea și aplicarea tuturor aspectelor legale privitoare la profesia de avocat urmează să aieve la bază aceste principii și reguli statute legal.
- în conformitate cu art. 1 și art. 2 din Legea nr. 51/1995 și art. 1 alin. (2) din Statutul profesiei de avocat, **exercitarea profesiei de avocat este supusă următoarelor principii fundamentale**:
 1. principiul legalității;
 2. principiul libertății;

^[1] Astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 25/2017 privind modificarea și completarea Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat (M. Of. nr. 210 din 28 martie 2017).

Respect pentru oameni și cărți

3. principiul independenței;
4. principiul autonomiei și descentralizării;
5. principiul păstrării secretului profesional.

⇒ pe lângă aceste principii care își găsesc o reglementare expresă în textele legale menționate, mai pot fi reținute, așa cum și doctrina a subliniat, dintr-o interpretare sistematică a acestora, o serie de principii cum ar fi:

6. principiul deontologiei profesionale;
7. principiul colegialității;
8. principiul profesionalismului;
9. principiul confraternității și respectului reciproc;
10. principiul monopolului avocaților asupra activității specifice profesiei;
11. principiul demnității și onoarei profesiei de avocat;
12. principiul exercitării profesiei cu bună-credință;
13. principiul confidențialității.

⇒ în ceea ce ne privește, opinăm că cele cinci principii menționate expres în art. 1 alin. (2) din Statut sunt suficiente pentru a trasa cadrul și limitele desfășurării activității avocatului, prin prisma următoarelor argumente:

- ❖ **o parte din principiile enunțate în subsidiar** (în afara celor menționate expres în textul legal) **sunt, de fapt, aplicări sau dezvoltări ale celor cinci principii** (de exemplu, principiul referitor la monopolul activității avocațiale este o aplicare a principiului legalității, principiul confidențialității se regăsește integral în principiul păstrării secretului profesional);
- ❖ unele din principiile subsidiare sunt în realitate obligații legale care incumbă avocatului (avem în vedere confraternitatea, profesionalismul, demnitatea);
- ❖ în fine, principiul exercitării cu bună-credință a activității este o regulă care își are izvorul în Codul civil, fiind **o regulă specifică exercitării oricărui drept, inclusiv în cazul exercitării profesiei de avocat.**

⇒ având în vedere aceste aspecte, considerăm că se impune, ca fiind suficientă, analizarea numai a celor cinci principii prevăzute de art. 1 alin. (2) din Statut, urmând ca în cadrul fiecărei dezvoltări să inserăm și aspectele complementare.

I. PRINCIPIUL LEGALITĂȚII

- activitatea specifică profesiei de avocat se circumscrie unui cadru legal bine definit. Astfel, aceasta este reglementată în condițiile prevăzute de Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat și ale Statutului acestei profesii [art. 1 alin. (1) din Statut];
- soluția se regăsește și în art. 1 alin. (1) din Legea nr. 51/1995;
- totodată, în exercitarea profesiei, avocatul se supune numai **legii, statutului profesiei și codului deontologic** [art. 2 alin. (1) din Lege], mențiune reglementată identic și în art. 3 alin. (1) din Statut;
- în fine, profesia de avocat este **organizată și funcționează în condițiile prevăzute de Lege și Statut** [art. 4 alin. (1) din Statut];
- se poate observa că principiul legalității, impus de rolul și poziția avocatului în actul de justiție (partener al justiției), sub aspectul mai sus menționat cuprinde două componente:
 - ❖ **exercitarea efectivă a profesiei de avocat** este prevăzută prin lege, statut și cod deontologic;
 - ❖ **organizarea avocaturii** (structura profesională și formele de exercitare a profesiei) respectivă, de asemenea, legea, statutul și codul deontologic.
- profesia de avocat se exercită **numai de avocații înscriși în tabloul baroului** din care fac parte, barou component al Uniunii Naționale a Barourilor din România – U.N.B.R. [art. 1 alin. (2) din Lege]. U.N.B.R. este persoană juridică de interes public, înființată prin Lege, fiind unica succesoare de drept a Uniunii Avocaților din România [art. 5 alin. (3) din Statut];
- cu privire la apartenența avocatului la un barou component al U.N.B.R., Înalta Curte de Casație și Justiție s-a pronunțat în sensul că fapta unei persoane care exercită activități specifice profesiei de avocat în cadrul unor entități care nu fac parte din formele de organizare profesională recunoscute de Legea nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările și completările ulterioare, constituie infracțiunea de exercitare fără drept a unei profesii sau activități, prevăzută de art. 348 Cod penal^[2];
- asistența juridică acordată în procesul penal unui inculpat sau învinuit de o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile Legii nr. 51/1995 echivalează cu lipsa de apărare a acestuia^[3];

[2] RIL, Dec. ICCJ nr. 15/2015 (M. Of. nr. 816 din 3 noiembrie 2015).

[3] RIL, Dec. ICCJ (S.U.) nr. XXVII/2007 (M. Of. nr. 772 din 14 noiembrie 2007).

Respect pentru oameni și cărți

- ➔ în acest sens, constituirea și funcționarea de barouri în afara U.N.B.R. sunt interzise, actele de constituire și de înregistrare ale acestora fiind nule de drept, nulitatea putând fi constatată și din oficiu [art. 1 alin. (3) din Lege]. Toate barourile din România, constituite potrivit Legii, sunt membre de drept ale Uniunii Naționale a Barourilor din România [art. 5 alin. (2) din Statut]. În fiecare județ și în municipiul București există și funcționează un singur barou, persoană juridică de interes public. Acesta este constituit din toți avocații înscriși în tabloul avocaților care au sediul profesional principal în localitățile de pe raza acestuia [art. 5 alin. (1) din Statut];
- ➔ în completarea acestui principiu, legiuitorul a prevăzut în art. 60 alin. (6) din Lege că folosirea fără drept a denumirilor „Barou”, „Uniunea Națională a Barourilor din România”, „U.N.B.R.” ori „Uniunea Avocaților din România” sau a denumirilor specifice formelor de exercitare a profesiei de avocat, precum și folosirea însemnelor specifice profesiei ori purtarea robei de avocat în alte condiții decât cele prevăzute de lege constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă [a se vedea în acest sens, și art. 5 alin. (5) din Statut];
- ➔ din analiza acestor dispoziții legale rezultă două consecințe:
 - ❖ **Uniunea Națională a Barourilor din România, în viziunea legiuitorului, fără putință de tăgadă, este unicul corp profesional, la nivel național**, iar constituirea ori funcționarea altor entități care nu fac parte din această structură centrală sunt interzise, răspunderea juridică fiind în acest caz de natură penală;
 - ❖ **există un monopol instituit prin lege cu privire la exercitarea avocaturii**, în sensul că numai avocații înscriși într-un barou – membru al U.N.B.R. – pot exercita, în mod legal, această profesie.
- ➔ în exercițiul profesiei, avocații nu pot desfășura decât **acele activități prevăzute în mod expres de lege**. Legiuitorul a înțeles să reglementeze, în mod exhaustiv, în art. 3 din Lege, activitățile pe care le poate realiza un avocat, orice altă variantă fiind interzisă, sub sancțiuni disciplinare, civile ori penale;
- ➔ un aspect al monopolului activității avocațiale îl constituie și faptul că activitățile prevăzute în art. 3 din Lege nu pot fi îndeplinite de alți profesioniști sau neprofesioniști. Astfel, exercitarea, fără drept, a oricărei activități specifice profesiei de avocat constituie infracțiune și se pedepsește potrivit legii penale [art. 26 alin. (2)^[4] din Lege];

^[4] Astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 25/2017.

Respect pentru oameni și cărți

- ➔ de asemenea, actele specifice profesiei de avocat, efectuate în mod public de o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile legii, sunt nule [art. 26 alin. (4)^[5] din Lege];
- ➔ avocatul este dator să dea clientului **sfaturi juridice corespunzătoare legii și să acționeze numai în limitele legii, ale statutului și ale codului deontologic**, potrivit crezului său profesional [art. 7 alin. (4) din Statut], libertatea și independența profesiei fiind principii în baza cărora avocatul promovează și apără drepturile, libertățile și interesele legitime ale clienților [art. 6 alin. (1) din Statut];
- ➔ avocatul este indispensabil justiției și justițiabililor și are sarcina de a apăra drepturile și interesele acestora, fiind deopotrivă sfătuitoarea și apărătorul clientului său [art. 7 alin. (1) din Statut];
- ➔ în fine, scopul exercitării profesiei de avocat îl constituie **promovarea și apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime** ale persoanelor fizice și persoanelor juridice, de drept public și de drept privat [art. 2 alin. (1) din Statut];
- ➔ din analiza aspectelor mai sus menționate, se deduce ideea că avocatul este supus unei duble condiționalități:
 - ❖ în activitatea sa **va respecta legea, statutul și codul deontologic**;
 - ❖ **activitatea sa se circumscrie intereselor clientului** care îl angajează să desfășoare una dintre activitățile prevăzute de art. 3 din Lege.
- ➔ ambele condiționalități trebuie respectate, neexistând o prioritizare a acestora. În acest sens, se poate vorbi de o parțialitate a avocatului, aspect firesc dacă avem în vedere statutul și rolul legal al acestuia. Cu alte cuvinte, dacă un client are interese contrare legii, avocatul are următoarele obligații:
 - ❖ să-l informeze pe client asupra caracterului ilegal al demersului solicitat;
 - ❖ să nu dea curs unui demers care nu ar avea fundament legal;
 - ❖ să nu se angajeze în efectuarea acestui demers ilicit (chiar dacă a învederat clientului acest aspect, iar acesta acceptă un eventual risc) pentru a percepe un onorariu.
- ➔ avocatul, în calitate de partener al justiției, îndeplinește o **activitate care are atât o componentă de ordine publică, cât și o componentă de ordine privată**. Astfel, avocatul promovează și apără drepturile, libertățile și interesele legitime ale omului [art. 2 alin. (2) din Lege], regulă reluată și la nivelul Statutului – în exercitarea dreptului la apărare recunoscut și garantat de Constituția României, republicată, de lege, de pactele și de tratatele la care România este

^[5] Astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 25/2017.